

PRZEWODNICZĄCY
Krajowej Rady Radiofonii
i Telewizji

Warszawa, 19 czerwca 2019 roku

RPW/37505/2019 P
Data: 2019-06-24

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH
296. 4. 2019
WPL. 2019 -06- 24
ZAL. NR

Pan
Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

Pragnę Pana poinformować, iż na podstawie Pańskiego wystąpienia (sygn.VII.564.11. 2019.MM z 6 lutego 2019 r.), przeprowadzona została analiza materiału filmowego, wyemitowanego w programie TVP Info, 24 stycznia 2019 roku, podczas audycji z cyklu *W tyle wizji*. W swoim wystąpieniu odniósł się Pan do tej części audycji, w której rozmowa prowadzących dotyczyła współzałożyciela stowarzyszenia „Nigdy więcej”, koordynatora Centrum Monitorowania Rasizmu w Europie Wschodniej i wykładowcy Collegium Civitas dr. hab. Rafała Pankowskiego. W szczególności kontekstem do rozmowy w studiu telewizyjnym stały się wypowiedzi prasowe dr. hab. Rafała Pankowskiego w związku z inicjatywą grupy senatorów, aby uczcić rocznicę utworzenia Ligi Morskiej i Rzeczej w II Rzeczypospolitej.

Do zarzutu dr. hab. Rafała Pankowskiego, iż Lidze nie były obce aspiracje kolonialne, nieodparcie kojarzone z wyzyskiem i cierpieniem innych narodów, a równie kontrowersyjne było jej podejście do tzw. kwestii żydowskiej, w telewizyjnym materiale filmowym odniósł się założyciel i szef Zespołu Parlamentarnego do spraw rozwoju dróg wodnych, senator Jerzy Wcisła, który reprezentuje Klub Platforma Obywatelska RP. Senator Jerzy Wcisła zaznaczył w szczególności, iż Liga nie dążyła do realizacji celów imperialnych, lecz chodziło o znalezienie nowych rynków zbytu dla produkcji towarowej, tak pręźnie rozwijającej się w II RP. Ten wątek, dotyczący działań gospodarczych podejmowanych przez Ligę, został rozwinięty i uszczegółowiony w studiu telewizyjnym przez red. Rafała Ziemkiewicza, który m.in. przypomniał, iż dr. hab. Rafał Pankowski podczas pobytu w 2018 roku na konferencji w Jerozolimie powiedział, iż Polska to kraj antysemitki. Liczne informacje i komentarze na ten temat, w przeważającej mierze bardzo krytyczne, przywoływane były przez różne media, w tym przez portale internetowe¹.

¹ Por. <https://wiadomosci.wp.pl/izrael-zaniepokojony-dzialaniem-polski-to-nie-jest-sposob-na-walke-z-antysemityzmem-6235213108541569a>

W związku z tymi informacjami red. Rafał Ziemkiewicz, również bardzo krytycznie, odniósł się do wypowiedzi dr. hab. Rafała Pankowskiego.

Podczas postępowania wyjaśniającego Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji rozważyła zarzuty sformułowane przez Pana Rzecznika, argumentację przedstawioną w stanowisku przesłanym w imieniu Spółki Telewizja Polska SA (sygn. TVP/BSK/RS/072-105/2019 (359) z 3 kwietnia 2019 roku), a także, jak wyżej poinformowałem, dokonała analizy materiału filmowego. W stanowisku przekazanym w imieniu TVP SA dyrektor Telewizyjnej Agencji Informacyjnej red. Jarosław Olechowski odrzucił zarzuty sformułowane w Pańskiej skardze, stwierdzając, iż dr. hab. Rafała Pankowskiego przed krytyką publiczną nie może chronić żaden immunitet. Dr hab. Rafał Pankowski jako osoba prowadząca działalność publiczną wręcz musi liczyć się z taką krytyką.

Trzeba podkreślić, iż cykl *W tyle wizji* jest realizowany w konwencji publicystyczno – satyrycznej. Kwestie dotyczące charakteru programowego cyklu są zaznaczane w materiałach opisujących jego cechy, które znajdują się w źródłach internetowych, w tym na przykład w *Wikipedii*². Cykl należy zatem oceniać zgodnie ze wskazaniem prawnymi dotyczącymi kategorii publicystyczno-satyrycznej, a zatem trzeba uwzględniać prawo do prezentowania własnych stanowisk, opinii czy interpretacji, odmiennie więc niż w audycjach informacyjnych. Z tego względu, iż satyra jest specyficzną formą wypowiedzi, prawo dopuszcza łagodniejsze kryteria jej oceny niż w przypadku wypowiedzi o innym charakterze i pozwala na użycie bardziej wyrazistych środków wypowiedzi, w tym posługiwanie się wyolbrzymieniem, stosowaniem uszczypliwości, złośliwości oraz innych, podobnych środków bardziej dosadnego wyrazu. Nie jest to jednak przyzwolenie nieograniczone. Zarówno orzecznictwo krajowe i unijne, jak również bogata literatura tematu wskazują na uwarunkowania, które powodują ograniczenia swobody wypowiedzi satyrycznej, na co wskazuje również Pan Rzecznik w swoim wystąpieniu do KRRiT. Przykładowo w wyroku Sądu Najwyższego z 2 lutego 2011 roku (II CSK 431/10) stwierdza się, że *na dozwolone granice utworu satyrycznego wymiennie wpływa zachowanie osoby objętej satyrą, w której może znaleźć odbicie - w przejastrawionej skali – treść i sposób wyrażanych przez nią poglądów oraz prezentowanych postaw*.

Cytowane powyżej stanowiska orzecznicze pokazują, iż prawne granice wypowiedzi satyrycznej są znacznie szersze, gdyż między innymi są uzasadnione podstawowym celem satyry, czyli ośmieszającą krytyką. Z tych względów satyra posługuje się m.in.

² https://pl.wikipedia.org/wiki/W_tyle_wizji

wyolbrzymieniem, karykaturą, paradoksem, a jej krytyczne sformułowania mogą być ostrzejsze niż w innych wypowiedziach, bardziej swobodne, a nawet szydercze³.

Oceniając ten konkretnie przez Pana wskazany odcinek cyklu *W tyle wizji*, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji w całości okoliczności rozważyła także bezpośrednie powody wymiany opinii, która miała miejsce w studiu telewizyjnym. Na kształcie tej rozmowy zaważyły okoliczności związane z krytycznymi, publicznymi reakcjami bezpośrednio po powzięciu informacji o wypowiedzi dr. hab. Rafała Pankowskiego w Jerozolimie, a trzeba też zaznaczyć, iż zbiegło się to z czasem, gdy toczyły się ważne i trudne rozmowy na najwyższym szczeblu pomiędzy Polską i Izraelem.

Trzeba oczywiście mieć też na uwadze, iż w takich przypadkach osoba bezpośrednio dotknięta jakimś określeniem ma możliwość obrony swojego dobrego imienia w postępowaniu sądowym.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji po zapoznaniu się ze wszystkimi, wcześniej wymienionymi materiałami oraz po przeprowadzeniu wewnętrznej wymiany opinii, podzieliła argumentację przedstawioną w wyjaśnieniach nadawcy. KRRiT wzięła pod uwagę przede wszystkim charakter programowy cyklu *W tyle wizji*, a także udokumentowaną prawnie tezę, iż osoba publiczna musi liczyć się ze zwiększonym zainteresowaniem społeczeństwa w sprawach dotyczących jej działalności zawodowej i społecznej.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, oceniając na gruncie przepisów ustawy z 29 grudnia 1992 roku wskazany powyżej materiał filmowy nie stwierdziła zatem popełnienia naruszeń w zakresie określonym w Pańskim wystąpieniu z 6 lutego 2019 roku.

Uprzejmie proszę Pana Rzecznika o przyjęcie powyższych wyjaśnień.

Z poważaniem,

Witold Kołodziejcki

³ Por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 31 maja 2001 roku, I Aca 146/01 oraz J. Sobczak *Prawo prasowe*. Komentarz, Lex 2008.

KRAJOWA RADA
RADIOFONII I TELEWIZJI

Adres Biura KRRiT:

Skwer kard. S. Wyszyńskiego 9
01-015 Warszawa

Znak sprawy: DPz-WSW.051.296.4.2019

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPL. 2019 -06- 24

ZAL. NR

OPŁATA POBRANA
TAXE PERÇUE - POLOGNE
umowa z Poczta Polska S.A.
ID nr 385213/W

POLECONY

R

03/2019

(00)659007734857126974

Pan

Adam Bodnar Rzecznik Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

435